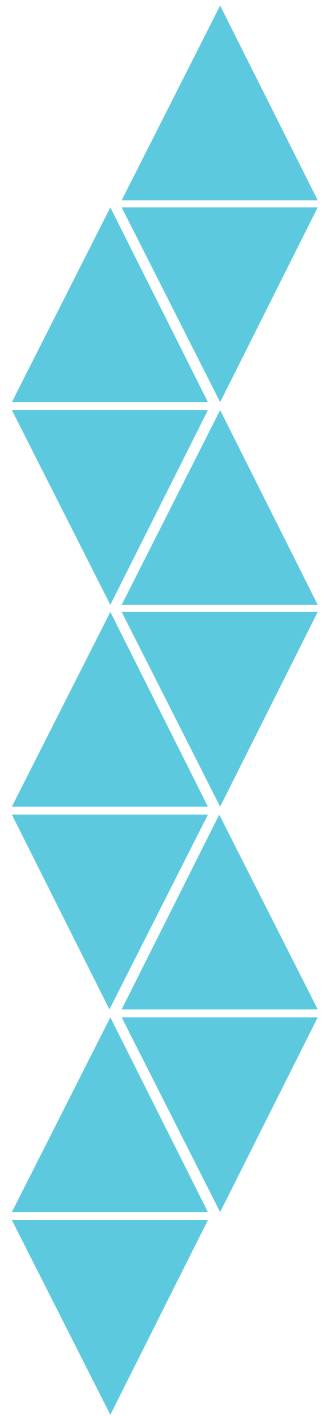
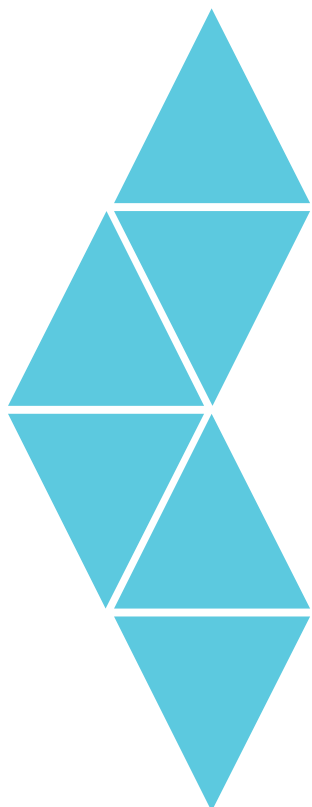

Deling av ting og penger ved skilsmisse og død - polsk

JURK

juridisk rådgivning for kvinner

SŁOWO WSTĘPNE

Niniejsza broszura traktuje o podziale mienia. Omawiamy w niej reguły obowiązujące przy podziale dóbr pieniężnych i rzeczowych na okoliczność rozvodu lub dziedziczenia spadku.

Publikacja ta została napisana do naszego projektu «Ambasadorzy Prawa», w ramach którego uczestniczące w nim Polki i Tajlandki, po przejściu przeszkolenia z określonej tematyki, przekazują dalej uzyskaną wiedzę. Broszura została skonstruowana tak, by pasowała do prelekcji prowadzonych przez Ambasadorów Prawa, ale można z niej korzystać bez konieczności wysłuchania prelekcji.

Staraliśmy się tak opracować broszurę, by była lekka w czytaniu. Stąd w wielu miejscach zwracamy się bezpośrednio do czytelnika, piszemy „Ty” chociaż zdajemy sobie sprawę, że wiele z osób czytających broszurę nie miało nigdy do czynienia z działem mienia.

Projekt Ambasadorzy Prawa finansowany jest przez Główny Urząd ds. Integracji i Wielokulturowości [Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi)]. Gorąco dziękujemy za środki na prowadzenie kursów i wydanie broszur.

Dziękujemy także naszym Ambasadorom Prawa – wspaniałemu zespołowi kobiet, które zdobywając i przekazując dalej wiedzę na określone tematy, pomagają innym kobietom. Także i my, pracownicy organizacji JURK, wiele się uczymy pracując z Ambasadorami Prawa.

Jeśli po przeczytaniu tekstu nasuną Ci się dalsze pytania, możesz skontaktować się z kancelarią JURK lub z którąś z placówek, o których piszemy w ostatnim rozdziale.

Broszura ta wydana jest w języku norweskim, polskim i tajlandzkim.

Z poważaniem

Hanna Rummelhoff

Konsultant merytoryczny JURK, kierownik projektu Ambasadorzy Prawa.

INNHOLD

WSTĘP	4
PODZIAŁ DÓBR RZECZOWYCH I PIENIĘŻNYCH W ZWIĄZKU Z SEPARACJĄ I ROZWODEM.....	5
1.0 Które prawo krajowe ma być obowiązujące	5
1.1 Małżonkowie mogą zawrzeć umowę w sprawie podziału majątku.....	5
1.2 Kiedy odbywa się podział majątku	6
1.3 Co przypada do podziału	6
Dobra pieniężne i rzeczowe stanowiące majątek wspólny	6
1.4 Wartość wspólnych dóbr majątkowych należących do małżonków pomniejszona o zadłużenie dzielona jest po równo	7
1.5 W jaki sposób odlicza się zadłużenie	8
Małżonkowie mają tylko majątek wspólny i wartość żadnego dobra nie będzie objęta nierównym podziałem majątku.....	8
Małżonkowie posiadają dobra, których wartość nie podlega podziałowi w częściach równych	9
Wspólne zadłużenie	10
1.6 Co można wykluczyć z majątku przeznaczonego do podziału..	11
Nierówny podział majątku	11
Inne dobra, których wartości małżonkowie nie muszą dzielić	14
Odrębność majątkowa	15
Alimenty na utrzymanie małżonka.....	15
1.7 Podział dóbr rzeczowych.....	16
Co do kogo należy	17
Własność jednoosobowa i współwłasność	17
Osobne uregulowania dla wspólnego lokalu mieszkalnego i umeblowania.....	18
1.8 Prywatny czy sądowy podział majątku	19
PODZIAŁ DÓBR RZECZOWYCH I PIENIĘŻNYCH NA OKOLICZNOŚĆ SPADKU	21
2.0 Gdy jedno z małżonków umiera.....	21
2.1 Objęcie majątku bez działu spadku	22
Jakie dobra małżonek może objąć bez działu spadku.....	22
Jakie decyzje może podejmować małżonek, który objął majątek bez działu spadku.....	23
Objęcie majątku bez działu spadku tylko po uzyskaniu zgody ze strony dzieci z innych związków zmarłego małżonka	23

Co musisz wiedzieć na temat objęcia majątku bez działu spadku	24
2.2 W jaki sposób dzieli się spadek między małżonka i pozostałych spadkobierców	26
Część przypadająca małżonkowi.....	26
Część przypadająca dzieciom.....	27
Dział spadku na mocy testamentu	28
2.3 Podział dóbr rzeczowych.....	29
2.4 Prywatny czy sądowy dział spadku.....	30
GDZIE ZNAJDZIESZ POMOC	31

WSTĘP

Koniec pożycia

Gdy dwie osoby zamieszkają razem lub się pobiorą, podejmują wspólne pożycie. Pożycie to dobiega końca z powodu rozejścia się tych osób lub z powodu śmierci jednej z nich.

Podział/dział = rozdzielenie między upra- wnionych

Gdy pożycie ustanie, trzeba załatwić wiele spraw. Między innymi trzeba ustalić co do kogo będzie należało. Trzeba rozdzielić między zainteresowanych zarówno dobra rzeczowe jak i pieniądze. Ten rozdział nazywamy «podziałem majątku». Dalej będziemy używać słów «rozdział», «podział» i «dział» mówiąc o podziale majątku po ustaniu wspólności majątkowej i w ramach działu spadku.

Osoby, które długo razem mieszkały mogą mieć mnóstwo różnych dóbr, które trzeba rozdzielić. Dlatego podział majątku może być skomplikowany od strony praktycznej. Trudności mogą też powstawać z uwagi na konfliktowy i przesyciony emocjami stosunek między zainteresowanymi.

W niniejszej broszurze najpierw zajmiemy się uregulowaniami obowiązującymi dla podziału dóbr rzeczowych i pieniężnych w przypadku separacji i rozvodu. Potem omówimy uregulowania obowiązujące dla działu spadku.

PODZIAŁ DÓBR RZECZOWYCH I PIENIĘŻNYCH W ZWIĄZKU Z SEPARACJĄ I ROZWODEM

1.0 Które prawo krajowe ma być obowiązujące

Co do zasady dobra pieniężne i rzeczowe należące do małżonków podlegają podziałowi zgodnie z uregulowaniami obowiązującymi w tym kraju, w którym małżonkowie najpierw mieszkali razem. Mogą oni jednak uzgodnić, że zastosują uregulowania obowiązujące w Norwegii.

1.1 Małżonkowie mogą zawrzeć umowę w sprawie podziału majątku

«swoboda zawierania umów»

U podstaw podziału majątku mamy zasadę, która stwierdza, że małżonkowie mają «swobodę zawierania umów». Oznacza to, że małżonkowie mogą sami zdecydować, w jaki sposób mają zostać podzielone ich rzeczy i pieniądze. Umowa zawarta między nimi w tej kwestii jest wiążąca, nawet gdy uregulowania ustawy o związkach małżeńskich w zakresie podziału majątku stanowią inaczej. Ważne by o tym wiedzieć.

Umowa jest wiążąca

Umowa nie musi być pisemna, aby była wiążąca, ale organizacja JURK doradza sporządzenie takiej umowy na piśmie. Umowa na piśmie ułatwia późniejsze stwierdzenie, co zostało uzgodnione. Można się na nią również powołać w razie gdyby małżonkowie spierali się o to, co tak naprawdę zostało umówione.

Co mówi prawo

Jeśli małżonkowie nie są w stanie dojść do porozumienia, co do tego jak podzielić się pieniędzmi i

majątkiem rzeczowym, muszą zastosować się do uregulowań ustawy o związkach małżeńskich. Poniżej bliżej przyjrzymy się tym uregulowaniom.

1.2 Kiedy odbywa się podział majątku

Wniosek o udzielenie separacji i rozwodu

Gdy małżonkowie pragną zakończyć pożycie, zazwyczaj występują do wojewody z wnioskiem o udzielenie separacji i rozwodu. Jedno z małżonków może zażądać by podział majątku nastąpił, gdy wojewoda zaakceptuje ten wniosek. Małżonkowie otrzymują wtedy pismo od wojewody stwierdzające, że uzyskali separację lub rozwód.

1.3 Co przypada do podziału

«Chwila ustania wspólności majątkowej»

Do podziału przypadają dobra pieniężne i rzeczowe, jakie małżonkowie posiadali w momencie wysłania do wojewody wniosku o separację i rozwód. Jeśli małżonkowie przestali razem mieszkać przed wysłaniem wniosku o separację, do podziału przypadają dobra, które posiadali w momencie wyprowadzki.

Dobra pieniężne i rzeczowe stanowiące majątek wspólny

«Majątek wspólny» i «majątek odrębny» to pojęcia stosowane do określenia składników majątku, które mają zostać podzielone. Podziałowi podlegają tylko te dobra rzeczowe i pieniężne, które są «majątkiem wspólnym» małżonków. Jeśli małżonkowie nie uzgodnili inaczej mają «wspólność majątkową».

Informacje na temat «majątku odrębnego» znajdziesz na stronie 15.

1.4 Wartość wspólnych dóbr majątkowych należących do małżonków pomniejszona o zadłużenie dzielona jest po równo

Uregulowania dotyczą wartości dóbr Uregulowania traktujące o podziale majątku dotyczą wartości składników majątkowych. Oznacza to, że stanowią o tym ile ma dostać każde z małżonków w ramach podziału majątku w przeliczeniu na pieniądze, nie mówią natomiast nic o tym, kto ma otrzymać taką czy inną rzecz. Dlatego też dalej będziemy mówić tylko o «kwotach» pieniężnych lub «wartości» dóbr czy majątku. W jaki sposób przeprowadzić podział takich czy innych «rzeczy» omawiamy w punkcie 1.7.

Zasada główna Zasada główna ujęta w ustawie o związkach małżeńskich stwierdza, że wartość wspólnych dóbr małżonków po odliczeniu od niej zadłużenia (czyli pożyczek) ma być rozdzielona po równo. Mówimy, że to «wartość netto» tego, co mają małżonkowie podlega podziałowi w częściach równych.

Gdy chcemy stwierdzić jak podzielić majątek pod względem wartości, wykonujemy obliczenia dla każdego z małżonków osobno. Dodajemy do siebie wartości wszystkich dóbr należących do żony wchodzących do majątku wspólnego i odejmujemy od tak uzyskanej sumy zadłużenie żony. Otrzymana wartość to kwota, którą żona musi podzielić się z mężem. Takie samo obliczenie wykonuje się dla męża. Żona oddaje mężowi 50% swojej części majątku, a mąż oddaje żonie 50% swojej, zob. poniższy przykład.

Przykład:

	<u>Żona</u>	<u>Mąż</u>
Wartość dóbr w majątku wspólnym	500 000	300 000
Zadłużenie	-100 000	0
Do podziału:	400 000/2	300 000/2
	=200 000	=150 000

Żona dostaje 50 % z części majątku należącej do męża, co stanowi 150 000, a mąż dostaje 50 % z części majątku należącej do żony, czyli 200 000. Oznacza to, że mąż i żona otrzymują po 350 000.

1.5 W jaki sposób odlicza się zadłużenie

Uregulowania dotyczące tego jak odliczać zadłużenie są skomplikowane. Jeśli ktoś jest nimi zainteresowany, warto skontaktować się z kancelarią JURK lub inną organizacją świadczącą pomoc prawną. Nie każdy dług można odliczyć od majątku wspólnego. Sposób odliczania zadłużenia zależy od tego czy małżonkowie mają dobra, których wartość nie podlega podziałowi oraz od tego, na co zostały wykorzystane pożyczki.

Małżonkowie mają tylko majątek wspólny i wartość żadnego dobra nie będzie objęta nierównym podziałem majątku

Jeśli małżonkowie posiadają tylko takie dobra, które mają być między nich dzielone po równo, sprawa jest prosta. Każde z małżonków może odliczyć całość swojego zadłużenia w ramach obliczenia wartości swojej części majątku (patrz punkt 1.4). Jeśli długi jednego z małżonków przewyższają wartość jego dóbr, drugie z małżonków nie pokrywa nadwyżki tego zadłużenia ze swej części majątku.

Przykład: Maria i Jan mają się rozwieść. Maria ma 500 000 i zadłużenie na 100 000. Jan ma 500 000 i zadłużenie na 600 000. Wartość majątku Marii to 400 000 ($500\ 000 - 100\ 000 = 400\ 000$), które mają być podzielone po równo, Jan natomiast nie ma żadnego majątku do podziału ($500\ 000 - 600\ 000 = -100\ 000$), bowiem po odliczeniu długu od wartości jego dóbr majątkowych ma on zadłużenie w wysokości 100 000. Jan dostanie 200 000 z majątku Marii, ale Maria nie będzie płacić za zadłużenie Jana.

Małżonkowie posiadają dobra, których wartość nie podlega podziałowi w częściach równych

Jeśli małżonkowie mają jakieś dobra, których wartość nie podlega podziałowi (zob. punkt 1.6), trzeba się przyjrzeć temu, na co przeznaczone zostały pożyczki i czy były związane z dobrami podlegającymi podziałowi czy nie.

Przykład 1: Dla pożyczek wykorzystanych na zakup lub modernizację rzeczy podlegających podziałowi:

Jeśli dług jest związany z dobrem należącym do majątku wspólnego, wówczas zadłużenie to odliczane jest w całości od wartości dóbr małżonka stanowiących majątek wspólny.

Przykład 2: Dla pożyczek wykorzystanych na zakup lub modernizację rzeczy niepodlegających podziałowi:

Jeśli dług jest związany z dobrem, którego wartość nie podlega podziałowi, wówczas kwota tego zadłużenia nie może być odliczona od wartości dóbr wchodzących do majątku wspólnego (czyli podlegających podziałowi). Jeśli kwota długu przewyższa te środki,

które nie podlegają podziałowi, wtedy reszta zadłużenia może być odliczona od wartości majątku do podziału.

Przykład

Dla innego zadłużenia (kredyty edukacyjne, pożyczki konsumenckie itp.) przeprowadza się «odliczenie w stosunku proporcjonalnym». Ta zasada może być trudna do zrozumienia. Obrazujemy ją poniższym obliczeniem.

Obliczenie

Maria i Jan biorą rozwód. Jan ma kredyt edukacyjny na 100 000. Ma on również chatę letniskową stanowiącą jego majątek odrębny wartą 400 000 i dom mieszkalny stanowiący majątek wspólny, wart 800 000.

$$\begin{array}{lll} \text{Kr 100 000} & \frac{800\,000 \text{ (dom we)}}{(800\,000+400\,000)} & = 66\,000 \text{ można} \\ \text{(kredyt eduk)} \times & \text{wspólności majątkowej)} & \text{odliczyć od wartości} \\ & & \text{przewidzianej do} \\ & & \text{podziału} \end{array}$$

Jan może odliczyć 66 000 od 800 000, czyli od wartości domu podlegającej podziałowi w częściach równych.

Wspólne zadłużenie

Małżonkowie mogą mieć dług zaciągnięty wspólnie, na przykład kredyt na zakup domu. Mimo że oboje są odpowiedzialni wobec banku za spłatę całości tego kredytu, mogli między sobą uzgodnić coś innego.

Przykład:

Maria i Jan wspólnie zaciągnęli kredyt na 500 000 żeby kupić dom. Bank może wymagać spłaty 500 000 zarówno od Marii jak i od Jana. Maria i Jan umówili się, że Maria będzie odpowiedzialna za spłatę 200 000, a Jan 300 000.

To umowa między Marią i Janem decyduje, jaką kwotę zadłużenia każde z nich może odliczyć przy podziale majątku.

1.6 Co można wykluczyć z majątku przeznaczonego do podziału

Wyjątek od zasady głównej o podziale w częściach równych

Mimo że małżonkowie nie sporządzili żadnej umowy o «odrębności majątkowej», niektóre kwoty mogą być wykluczone z majątku przeznaczonego do podziału. Wynika to stąd, że w niektórych przypadkach podział całości majątku w częściach równych byłby niesprawiedliwy.

Nierówny podział majątku

Małżonkowie nie muszą dzielić dóbr majątkowych, jakie mieli 1) zanim zawarli związek małżeński lub które potem 2) odziedziczyli lub dostali jako 3) prezent/darowiznę od innych. Nazywa się to «nierównym podziałem majątku». Żądaniu objęcia nierównym podziałem majątku podlegać może tylko wartość netto wskazanych dóbr, czyli po odliczeniu zadłużenia. Opcja nierównego podziału majątku pozwala na wykluczenie z majątku do podziału tylko wartości dóbr. Stąd nie jest pewne, że dana osoba będzie mogła zatrzymać samą rzecz.

Jeśli żona pragnie objąć trybem nierównego podziału majątku wartość dóbr, jakie miała zanim zawarła związek ze swoim mężem, musi najpierw odliczyć od niej całość zadłużenia, jakie miała wychodząc za mąż. Jeśli zadłużenie to przewyższa wartość tych dóbr, nie

ma ona nic do objęcia trybem nierównego podziału majątku (wykluczenia ze swej części majątku do podziału*).

Przykład 1: Maja i Alek zawarli związek małżeński. Maja kupiła dom zanim się pobrali. Kiedy się pobierali dom miał wartość 1 000 000. Maja miała kredyt edukacyjny w wysokości 400 000 i kredyt związany z zakupem domu w wysokości 400 000. Maja miała zatem łącznie zadłużenie w wysokości 800 000, którą to kwotę musi odliczyć od wartości domu po to by wiedzieć, jaką kwotę może ona objąć nierównym podziałem majątku (czyli wykluczyć ze swej części majątku podlegającego podziałowi*). Obliczenie: $1\,000\,000 - 800\,000 = 200\,000$. Maja może objąć trybem nierównego podziału majątku 200 000. Jest to wartość majątku, jaki wniosła ona zawierając małżeństwo.

Przykład 2: Gdy Maja i Alek zawarli związek małżeński dom miał wartość 1 000 000, a Maja miała zadłużenie w wysokości 1 000 000. Obliczenie: $1\,000\,000 - 1\,000\,000 = 0$. Maja nie ma nic do objęcia nierównym podziałem majątku (czyli do wykluczenia ze swej części majątku podlegającego podziałowi*).

Jeśli któreś z małżonków otrzyma spadek lub darowiznę w okresie trwania małżeństwa, może objąć ich wartość nierównym podziałem majątku. Wtedy trzeba tylko od wartości tej odliczyć zadłużenie związane ze spadkiem czy darowizną.

Przykład: W okresie małżeństwa Mai i Alka, Maja dziedziczy domek letniskowy. Domek ten jest wart 1 000 000. Maja ma kredyt edukacyjny na 400 000 i kredyt związany z domem na kwotę 400 000. Nie ma natomiast żadnego zadłużenia związanego z domkiem letniskowym. Maja może objąć 1 000 000 nierównym podziałem majątku (czyli wykluczyć tę wartość ze swej

części majątku do podziału*).

**Wzrost
wartości**

Może się tak stać, że wartość dóbr, które można objąć nierównym podziałem wzrosła w wyniku fluktuacji rynkowych. Jeśli ta część majątku, którą można objąć nierównym podziałem wzrosła na wartości, wówczas również ten wzrost wartości może zostać objęty nierównym podziałem. (Przyrost wartości objętej nierównym podziałem majątku może także być objęty nierównym podziałem majątku.)

Przykład:

Kiedy Maja i Alek brali ślub, dom Mai miał wartość 1 000 000. Miała ona wtedy łączne zadłużenie na 800 000. Wartość, jaką Maja może objąć nierównym podziałem majątku to 200 000. 200 000 stanowiło 20% wartości domu. Kilka lat później Maja i Alek biorą rozwód. Gdy przeprowadzają podział majątku (zob. punkt 1.3 chwila ustania wspólności majątkowej) dom Mai ma wartość 2 000 000. Maja może wobec tego objąć nierównym podziałem majątku (wykluczyć ze swej części majątku do podziału*) 20% z 2 000 000, co stanowi 400 000.

Nierównym podziałem majątku (wykluczeniem z majątku do podziału*) można objąć wzrost wartości tylko tej części, która też może być objęta nierównym podziałem majątku.

Jeśli dom Mai stracił na wartości, to wartość domu w chwili, gdy małżonkowie dokonują podziału majątku może być objęta nierównym podziałem (wykluczona z wartości jej majątku do podziału*).

**Nierównego
podziału
majątku
trzeba żądać**

Jeśli jedno z małżonków chce objąć określone kwoty nierównym podziałem majątku (wykluczyć ze swej części majątku do podziału*), musi to zgłosić.

Małżonek ten musi również dowieść, że dana wartość pochodzi ze spadku czy darowizny bądź dóbr

posiadanych przed zawarciem związku. Dowód mogą stanowić informacje złożone w urzędzie skarbowym (deklaracje podatkowe). Dobro, którego wartość małżonek pragnie objąć nierównym podziałem majątku nie może być zużyte. Może to być bardzo trudne do udowodnienia. Prawo stawia tu surowe wymagania względem dowodów.

**gdy nierówny
podział
majątku jest
niesprawiedliwy**

Czasami jedno z małżonków może żądać objęcia nierównym podziałem majątku bardzo wysokich wartości, przez co bardzo niewiele pozostaje dla drugiego z małżonków. Może to być niesprawiedliwe. Istnieje zasada stwierdzająca, że małżonek nie może skorzystać z nierównego podziału majątku, jeśli prowadzi to do bardzo niesprawiedliwego podziału. Kwestia ta musi być rozważana indywidualnie w poszczególnych sprawach.

Inne dobra, których wartości małżonkowie nie muszą dzielić

**Rzeczy
osobiste**

Rzeczy osobistych nie trzeba dzielić. Przykładem rzeczy osobistych są ubrania, biżuteria i fotografie rodzinne własnej rodziny. Jednak gdyby było to bardzo niesprawiedliwe, może się zdarzyć, że trzeba je będzie uwzględnić przy podziale. Może na przykład chodzić o to, że jakaś rzecz ma bardzo dużą wartość.

Rzeczy dzieci

Rzeczy należące do dzieci nie są dzielone. Jeśli dzieci mają mieć swoje stałe miejsce zamieszkania tylko u jednego z rodziców, rodzic ten może żądać zatrzymania dóbr rzeczowych wykorzystywanych dla dzieci.

Odrębność majątkowa

Majątek odrębny= dobra które nie są dzielone

«Odrębność majątkowa» oznacza, że dobra majątkowe należą do pojedynczego małżonka osobno. Dobra rzeczowe i pieniężne będące «majątkiem odrębnym» nie są dzielone, gdy małżonkowie biorą rozwód.

Trzeba zawrzeć umowę

Małżonkowie muszą się umówić w sprawie «odrębności majątkowej». Mogą uzgodnić całkowitą lub częściową odrębność majątkową. Częściowa odrębność majątkowa oznacza, że niektóre dobra będą stanowić majątek odrębny, a niektóre majątek wspólny małżonków. Wtedy dobra stanowiące majątek odrębny nie będą objęte podziałem, natomiast wszystkie pozostałe tak. Jeśli małżonkowie umówią się, że zachowają całkowitą odrębność majątkową, to nic nie będzie dzielone w ramach podziału majątku.

«intercyza małżeńska»

Taka umowa musi być zawarta w formie «intercyzy małżeńskiej». Intercyza małżeńska jest specjalnym rodzajem umowy. Między innymi musi ona mieć formę pisemną, a nadto dwóch świadków musi być obecnych w chwili jej podpisywania przez małżonków. Jeśli małżonkowie sporządzili intercyzę małżeńską, to po to by wiedzieć które rzeczy podlegają podziałowi majątku, trzeba sprawdzić treść intercyzy.

Spadek lub darowizna będące majątkiem odrębnym

Każde z małżonków może również otrzymać darowiznę czy spadek, co do których osoba trzecia postanowiła, że ma stanowić majątek odrębny jednego z małżonków.

Alimenty na utrzymanie małżonka

W niektórych przypadkach jedno z małżonków może żądać od drugiego alimentów na siebie. Nazywa się to

«alimentami na utrzymanie małżonka». Jeśli jedno ze współmałżonków nie pracowało zawodowo i nie miało własnych zarobków, a zajmowało się dziećmi w domu, może się zdarzyć, że będzie mogło otrzymać alimenty na własne utrzymanie.

Zwykle można uzyskać takie alimenty na okres maksymalnie 3 lat. W niektórych przypadkach okres ten może być dłuższy.

**Małżonkowie
mogą zawrzeć
umowę**

Małżonkowie mogą sami między sobą uzgodnić, że jedno z nich będzie otrzymywać alimenty od drugiego. Jeśli nie dojdą do takiego porozumienia, rozstrzygnięcie w tej sprawie może wydać sąd lub Urząd Pracy, Ubezpieczeń i Opieki Społecznej NAV.

Kryteria przyznawania takich alimentów na utrzymanie małżonka są surowe.

1.7 Podział dóbr rzeczowych

Co komu

Powyżej omawialiśmy podział dóbr majątkowych pod kątem wartości. Tutaj omówimy kwestie podziału samych dóbr rzeczowych. To znaczy komu fizycznie mają przypaść poszczególne rzeczy. Rozróżnienie reguł dotyczących podziału wartości dóbr i podziału samych dóbr jest ważne. Mimo że żona otrzyma określoną rzecz w ramach podziału majątku, nie oznacza to, że wartościowo dostanie ona więcej niż mąż. Mąż ma dostać tyle w przeliczeniu na pieniądze, na ile opiewa jego część uzyskana z obliczenia opartego na zasadach dotyczących wartości majątku do podziału.

Przykład:

Lars i Kari biorą rozwód. Mają dom i samochód, którymi muszą się podzielić (stanowią one ich majątek wspólny). Wartość domu to 1 500 000, a samochodu

500 000. Lars i Kari zdecydowali, że Kari przejmie dom, a Lars przejmie samochód. Kari musi zapłacić Larsowi 500 000, tak by każde z nich uzyskało taką samą wartość z podziału majątku. Wtedy i Kari i Lars dostaną po 1 000 000.

Małżonkowie mogą uzgodnić, kto przejmie którą rzecz, ale może to być trudne z uwagi na spięcia i niesnaski. Jeśli małżonkowie nie dojdą do porozumienia, muszą zastosować się do uregulowań prawnych.

Co do kogo należy

Po to żeby stwierdzić, komu mają przypaść poszczególne rzeczy, trzeba sprawdzić, kto jest ich właścicielem. W małżeństwie czasem trudno jest określić, co do kogo należy.

Pozostawanie w związku małżeńskim nie ma żadnego znaczenia, jeśli chodzi o to, kto posiada daną rzecz. To, co człowiek kupuje za własne pieniądze jest jego własnością. Jeśli daną rzecz kupuje się wspólnie, posiada się tę rzecz wspólnie. Można się też umówić, że posiadanie jest wspólne, mimo że to jedno z małżonków kupiło daną rzecz.

Własność jednoosobowa i współwłasność

Zatrzymujesz własne rzeczy	Co do zasady żona i mąż mogą zatrzymać własne rzeczy. Jeśli na przykład żona posiada jakąś rzecz w 100%, rzecz ta jest jej «jednoosobową własnością», zatem może ona zatrzymać tę rzecz.
-----------------------------------	--

Rzeczy będące współwłasnością	Jeśli dana rzecz jest współwłasnością, tzn. mąż i żona wspólnie są jej właścicielami, trzeba sprawdzić jaką część ułamkową tej rzeczy posiada każde z nich.
--------------------------------------	---

**cią
małżonków**

Przejąć rzecz może to z nich, które posiada ponad 75% rzeczy. Jeśli małżonkowie posiadają daną rzecz po połowie, żadne z nich nie może żądać przejęcia rzeczy. Jeśli nie dojdą do porozumienia, co do tego, kto ma przejąć daną rzecz, rzecz ta musi zostać sprzedana i uzyskane stąd pieniądze podzielone między nich.

Jest też zasada stwierdzająca, że jeśli wynik podziału będzie bardzo niesprawiedliwy, wówczas sąd może rozstrzygnąć inaczej.

**Osobne uregulowania dla wspólnego lokalu
mieszkalnego i umeblowania**

**Prawo do
przejęcia
wspólnego
lokalu
mieszkalnego**

Obowiązują specjalne uregulowania względem lokalu mieszkalnego (mieszkania, domu), w którym małżonkowie razem mieszkali. Mimo że mąż posiada ten lokal w 100%, żona może żądać przejęcia lokalu, jeśli ma ona po temu *szczególny powód*. Wtedy żona musi zapłacić mężowi tyle ile kosztuje lokal.

Sąd zwykle jest zdania, że jedno z małżonków posiada szczególny powód, jeśli jest w stanie udowodnić, że lokal jest mu bardziej potrzebny niż drugiemu z nich. Jeśli dzieci będą mieszkać na stałe u żony, to znaczy, że lokal mieszkalny jest jej bardziej potrzebny niż mężowi.

Żona nie może żądać przejęcia lokalu mieszkalnego, jeśli mąż go odziedziczył lub dostał w prezencie od swojej rodziny. Ważne, by to wiedzieć.

**Prawo do
użytkowania
wspólnego
lokalu
mieszkalnego**

Nawet gdy małżonek nie może żądać przejęcia wspólnego lokalu mieszkalnego, może żądać prawa do jego użytkowania. Dotyczy to także sytuacji, w których to to drugie z nich otrzymało lokal w ramach spadku lub darowizny. Przy ocenie tego, czy małżonek

występujący z takim żądaniem ma uzyskać prawo użytkowania lokalu, bierze się również pod uwagę potrzeby dzieci i małżonka.

Prawo do użytkowania lokalu mieszkalnego nie obowiązuje na zawsze. Zwykle postanawia się, że małżonek może użytkować lokal do czasu wyprowadzenia się z niego dzieci.

Czynsz za użytkowanie lokalu mieszkalnego

Małżonek, który jest właścicielem lokalu może żądać czynszu za najem od małżonka, który użytkuje lokal. Jeśli obydwoje małżonkowie są właścicielami lokalu (współwłasność), wówczas małżonek, który się wyprowadza może żądać zapłaty czynszu za najem od małżonka, który w lokalu mieszka, ale muszą oni wspólnie ponosić koszty z tytułu stałych opłat, np. opłat komunalnych lub podatku od nieruchomości. Małżonek użytkujący lokal ponosi koszty takich opłat jak opłaty za energię elektryczną, internet, telewizję.

1.8 Prywatny czy sądowy podział majątku

Prywatny podział majątku

Większość rozwodzących się par decyduje się na prywatny podział majątku. Prywatny podział majątku oznacza, że sami przeprowadzają rozdział majątku. Sami mogą zdecydować, czy chcą rozdzielić między siebie majątek zgodnie z zasadami określonymi w ustawie, czy wolą uzgodnić inny sposób podziału dóbr rzeczowych i pieniężnych.

Jak już wspomnieliśmy w punkcie 1.1, małżonkowie mogą się umówić, że zastosują inne niż ustawowe zasady podziału majątku. Ważne by wiedzieć, że taka umowa jest wiążąca, nawet jeśli jest mniej korzystna niż to, co przewiduje ustawa. JURK zawsze radzi, by nie podpisywać nic, z czym człowiek się nie zgadza lub czego nie rozumie.

Małżonkowie nie muszą mieć adwokata w celu przeprowadzenia prywatnego podziału majątku, jednak wiele osób się na to decyduje. Jeśli zamierzasz się rozwieść i potrzebujesz pomocy przy rozdziale dóbr rzeczowych i pieniężnych, możesz skontaktować się z kancelarią JURK.

Sądowy podział majątku

Jeśli małżonkowie nie są w stanie dojść do porozumienia w kwestii tego jak rozdzielić posiadane przez nich rzeczy i pieniądze, rozwiązaniem może być zdecydowanie się na sądowy podział majątku. W takiej sytuacji sąd dzieli między małżonków ich majątek zgodnie z postanowieniami ustawy. Jeśli ktoś decyduje się na sądowy podział majątku, musi złożyć w tej sprawie wniosek do miejscowego Sądu Rejonowego [Tingretten].

Największą różnicą między prywatnym i sądowym podziałem majątku jest to, że - gdy podział odbywa się przed sądem - małżonkowie nie mają możliwości wynegocjowania umowy. Wtedy to sąd decyduje. Małżonkowie muszą też zapłacić za postępowanie sądowe. Może ono być bardzo kosztowne.

PODZIAŁ DÓBR RZECZOWYCH I PIENIĘŻNYCH NA OKOLICZNOŚĆ SPADKU

2.0 Gdy jedno z małżonków umiera

«kompleksowy dział spadku»

Poniżej omówimy kwestie podziału dóbr pieniężnych i rzeczowych pomiędzy małżonka pozostałego przy życiu i spadkobierców zmarłego małżonka. Czynność ta nosi nazwę „kompleksowego działu spadku” i może być skomplikowana.

Dwa etapy:

Być może łatwiej będzie to zrozumieć, jeśli wyobrazimy sobie, że kompleksowy dział spadku składa się z dwóch etapów. Pierwszy z nich to podział dóbr rzeczowych i pieniężnych należących do małżonków - pomiędzy nich. Przeprowadza się go zgodnie z zasadami, które zaprezentowaliśmy powyżej. Zob. punkt 1.0 do 1.8. Znaczy to, że dobra dzielone są w taki sam sposób jak w przypadku separacji lub rozwodu. Jest kilka zasad szczególnych dla tej sytuacji, ale nie będziemy się tu nimi zajmować.

«masa spadkowa»

Ponieważ jedno z małżonków nie żyje, podziału dokonuje się pomiędzy żyjącym małżonkiem i tworem zwanym «masą spadkową». Masa spadkowa to całość majątku należącego do zmarłego małżonka.

Drugi etap to podział składników masy spadkowej pomiędzy spadkobierców – to znaczy dział spadku. Na tym etapie żyjący małżonek jest jednym ze spadkobierców. Zasady, które przy tym obowiązują omówimy w punkcie 2.2.

2.1 Objęcie majątku bez działu spadku

Co oznacza «objęcie majątku bez działu spadku»

Żyjącemu małżonkowi może przysługiwać prawo «objęcia majątku bez działu spadku». Objęcie majątku bez uprzedniego działu spadku oznacza, że podział dóbr rzeczowych i pieniężnych nie odbywa się wkrótce po śmierci zmarłego małżonka, lecz później. Warto znać obowiązujące w tym względzie uregulowania. Objęcie majątku bez działu spadku może być wygodne dla żyjącego małżonka, bo dzięki temu będzie mógł nadal żyć tak jak wcześniej. Nie będzie musiał rozdzielać finansów, przeprowadzać się ani oddawać jakichkolwiek rzeczy.

Zgłoszenie do sądu

Małżonek pragnący objąć majątek bez działu spadku musi przesłać zawiadomienie w tej sprawie do Sądu Rejonowego [Tingretten] w terminie 60 dni od śmierci współmałżonka. Osoby mieszkające w Oslo wysyłają to zawiadomienie do Urzędu Sądowo-Notarialnego w Oslo [Oslo byfogdembete]. Odpowiedni formularz znajdziesz na stronie internetowej sądu.

Sąd ocenia czy małżonek może objąć majątek bez działu spadku i gdy sprawa zostanie rozpatrzona pozytywnie, wystawia zaświadczenie stwierdzające, że tak jest.

Jakie dobra małżonek może objąć bez działu spadku

Majątek wspólny

Zasadniczo możesz objąć bez uprzedniego działu spadku tylko te dobra pieniężne i rzeczowe, które stanowią majątek wspólny (zob. punkt 1.3). Małżonkowie mogą sporządzić intercyzę małżeńską (zob. str. 15), stanowiącą, że to z nich, które będzie żyło dłużej może objąć bez uprzedniego działu spadku

także pieniądze i rzeczy stanowiące majątek odrębny zmarłego małżonka.

Jakie decyzje może podejmować małżonek, który objął majątek bez działu spadku

Co do zasady małżonek, który objął majątek bez uprzedniego działu spadku, może robić co chce z pieniędzmi i rzeczami. Nie może jednak sprzedać nieruchomości (np. domu) ani rozdawać bardzo cennych prezentów/darowizn. Aby móc określić czy prezent jest bardzo cenny, należy wziąć pod uwagę wielkość dóbr pieniężnych i rzeczowych, jakie mieli małżonkowie.

Objęcie majątku bez działu spadku tylko po uzyskaniu zgody ze strony dzieci z innych związków zmarłego małżonka

Umowa z dziećmi małżonka pochodzącymi z innych związków

Jeśli zmarły małżonek miał dzieci z innych związków, czyli dzieci z innymi osobami niż małżonek, który pragnie objąć majątek bez działu spadku, wówczas prawo do objęcia majątku w tym trybie jest ograniczone. Żyjący małżonek może objąć majątek bez działu spadku tylko wtedy, gdy dzieci z innych związków zmarłego małżonka wyrażą na to zgodę. Możliwe jest też zawarcie za życia umowy z dziećmi z innych związków, zezwalającej żyjącemu małżonkowi objęcie majątku bez działu spadku po śmierci drugiego małżonka. Jeśli dzieci z innych związków wyrażą na to zgodę, warto jest sporządzić tę umowę na piśmie. Jeśli dzieci raz wyraziły taką zgodę, nie mogą jej później wycofać.

Mimo że używamy tu pojęcia «dzieci» z innych związków, to tylko dorosłe dzieci mogą wyrazić zgodę

na objęcie majątku przez małżonka bez uprzedniego działu spadku. Oznacza to, że dzieci muszą mieć ukończone 18 lat.

Wspólne dzieci

Jeśli małżonkowie mają tylko wspólne dzieci, wówczas małżonek, który chce objąć majątek bez uprzedniego działu spadku nie potrzebuje zgody dzieci. Może objąć majątek bez działu spadku, nawet gdy dzieci chcą inaczej.

Co musisz wiedzieć na temat objęcia majątku bez działu spadku

Dla żyjącego małżonka sytuacja, w której nie musi dzielić majątku po śmierci zmarłego małżonka może być wygodna. Jednak trzeba wiedzieć, że objęcie majątku bez uprzedniego działu spadku ogranicza małżonka w pewien sposób i może mieć konsekwencje finansowe. Poniżej omawiamy kilka kwestii, które trzeba rozważyć zanim człowiek się zdecyduje na objęcie majątku bez uprzedniego działu spadku.

Małżonek wchodzi w nowy związek

Jeśli żyjący małżonek jest młody, może chcieć ponownie zawrzeć związek małżeński lub zamieszkać z inną osobą. Trzeba wiedzieć, że jeśli się na to zdecyduje, majątek trzeba będzie podzielić.

Małżonek ma zarobki

Jeśli żyjący małżonek jest młody, będzie być może zarabiał i powiększać objęty majątek. Gdy ten nie został uprzednio podzielony, trzeba się będzie podzielić tak powiększonym majątkiem ze spadkobiercami zmarłego małżonka.

Małżonek musi przyjąć odpowiedzialność za zadłużenie

Małżonek obejmujący majątek bez działu spadku musi przejąć zadłużenie/pożyczki zaciągnięte przez zmarłego małżonka. Jeśli zadłużenie zmarłego małżonka przewyższa wartość jego dóbr nie powinno

się obejmować majątku bez działu spadku. Po to aby żyjący małżonek zatrzymał swoją część majątku wspólnego (zob. punkt 1.3 i 1.4), musi przeprowadzić podział masy majątkowej po śmierci małżonka.

**Niewielka
wartość**

Jeśli żyjący małżonek jest na emeryturze, a zmarły małżonek nie miał dużego zadłużenia, wtedy objęcie majątku bez działu spadku może być dobrym pomysłem.

Jeśli zmarły małżonek nie był bardzo majątny i duża część spadku przypadnie żyjącemu małżonkowi (zob. punkt 2.2), to dobrym pomysłem może być przeprowadzenie działu spadku od razu.

**Ubezpieczenie
na życie**

Jeśli zmarły małżonek miał ubezpieczenie na życie, objęcie majątku bez uprzedniego działu spadku może być niekorzystnym rozwiązaniem. Ubezpieczenie na życie jest finansowym zabezpieczeniem dla żyjącego małżonka i nie jest przeznaczone do podziału z innymi spadkobiercami. Jeśli żyjący małżonek obejmie majątek bez uprzedniego działu spadku, wówczas kwota z ubezpieczenia na życie stanie się częścią majątku objętego bez działu spadku i będzie podlegała podziałowi między spadkobierców zmarłego.

**Utrata prawa
do nierównego
podziału
majątku**

Decydując się na objęcie majątku bez uprzedniego działu spadku, traci się prawo do nierównego podziału majątku (zob. str. 11-13). Ważne by to wiedzieć. Jeśli bowiem żyjący małżonek ma dużo dóbr, których wartość może objąć nierównym podziałem, być może warto dokonać podziału od razu. Jeśli z kolei zmarły małżonek miał dużo dóbr, których wartość podlega objęciu nierównym podziałem, dla żyjącego małżonka najlepsze będzie objęcie majątku bez uprzedniego działu spadku.

Jeśli małżonek, który objął majątek bez działu spadku

**Małżonek
dostaje spadek
lub darowiznę**

otrzyma spadek lub darowiznę, może się zwrócić o podział dóbr rzeczowych i pieniężnych. Wtedy będzie mógł objąć spadek lub darowiznę nierównym podziałem majątku i nie będzie musiał dzielić się nimi ze spadkobiercami zmarłego małżonka. Żyjący małżonek musi to wówczas zrobić w terminie 3 miesięcy od otrzymania darowizny lub spadku.

**Wszystko jest
dzielone pół na
pół**

Gdy małżonek, który objął majątek bez uprzedniego działu spadku umrze, dobra pieniężne i rzeczowe dzielone są na pół – połowa przypada spadkobiercom męża, połowa spadkobiercom żony.

2.2 W jaki sposób dzieli się spadek między małżonka i pozostałych spadkobierców

**Uregulowania
dotyczą
wartości dóbr**

Jeśli żyjący małżonek nie obejmuje majątku bez uprzedniego działu spadku, spadek musi zostać podzielony między tego małżonka i pozostałych spadkobierców. Od tego, kim są ci spadkobiercy zależy wielkość części spadku przypadającej małżonkowi. Uregulowania, które tutaj obowiązują dotyczą wartości dóbr majątkowych. Oznacza to, że nie mówią one nic na temat tego, kto otrzymuje poszczególne dobra rzeczowe. Reguły dotyczące podziału dóbr rzeczowych znajdziesz w punkcie 2.3.

**Spadek jest
dzielony po
odliczeniu
zadłużenia**

Dzielony jest «spadek netto». Oznacza to, że dzielona jest wartość dóbr pozostała po odliczeniu pożyczek i zapłaceniu wszystkich innych rachunków.

Część przypadająca małżonkowi

**«minimum
spadkowe»**

Ustawa stanowi, że małżonek dziedziczy przynajmniej 4- lub 6-krotną wartość kwoty bazowej ubezpieczeń społecznych G. Kwota bazowa ustalana jest co roku

przez norweski parlament Stortinget. Na dzień 01.05.2016 r. kwota G to 92 576 kr. Czy wartość spadku małżonka wyniesie przynajmniej 4 G czy 6 G zależy od tego, kim są spadkobiercy. Jeśli spadkobiercami nie są członkowie bliskiej rodziny, małżonek otrzymuje więcej.

Nosi to nazwę «minimum spadkowego». Jeśli zmarły miał niewielki majątek może się okazać, że jego całość przejdzie na małżonka. Tego prawa zmarły nie może pozbawić małżonka na mocy testamentu.

Dzieci

Jeśli zmarły ma dzieci, małżonek otrzymuje $\frac{1}{4}$ spadku. Jeśli $\frac{1}{4}$ spadku to mniej niż 4 G, małżonek otrzymuje 4 G. Oznacza to, że dzieci nie dostaną nic, jeśli spadek ma wartość 4 G lub mniej.

Rodzice/ rodzeństwo

Jeśli zmarły nie ma dzieci, a jego najbliższymi spadkobiercami są rodzice lub rodzeństwo, to małżonek otrzymuje $\frac{1}{2}$ spadku. Jeśli $\frac{1}{2}$ spadku to mniej niż 6 G, małżonek otrzymuje 6 G.

Dziadkowie

Jeśli zmarły ma tylko dziadków lub inną dalszą rodzinę, małżonek dostaje wszystko.

Część przypadająca dzieciom

«zachowek»

Jeśli zmarły małżonek ma też dzieci, to $\frac{2}{3}$ wartości spadku przypada dzieciom. Nosi to nazwę zachowku. Osoby bardzo majątne mogą na mocy testamentu ograniczyć spadek przypadający dzieciom postanawiając, że każde z dzieci dostanie maksymalnie 1 000 000 kr.

Minimum spadkowe ma pierwszeństwo

Nie można pozbawić dzieci prawa do zachowku na mocy testamentu. Może się jednak zdarzyć, że dzieci nie dostaną nic, jeśli po zmarłym pozostaje żyjący

małżonek. Jest tak dlatego, że w pierwszej kolejności zaspokajane jest prawo małżonka do minimum spadkowego a dopiero potem prawo dzieci do zachowku.

Dział spadku na mocy testamentu

Można powiedzieć, że prawo małżonka do minimum spadkowego i prawo dzieci do zachowku ogranicza możliwość podziału spadku na mocy testamentu. Po zaspokojeniu prawa małżonka do minimum spadkowego (co stanowi 4 G lub 6 G) i prawa dzieci do zachowku, małżonek może decydować kto odziedziczy resztę. Trzeba to zrobić w formie testamentu.

Przykład:

Pytanie:

Kari ma 1 000 000. Ma ona dziecko w wieku 45 lat, z którym nie utrzymuje kontaktów. Kari chce w swoim testamencie zapisać wszystkie posiadane pieniądze Czerwonemu Krzyżowi. Czy może to zrobić?

Odpowiedź:

Nie może. Dziecku przysługuje spadek w wysokości $\frac{2}{3}$ kwoty 1 000 000. Kari może zatem zapisać w testamencie Czerwonemu Krzyżowi $\frac{1}{3}$ kwoty 1 000 000.

Jeśli testament pozbawia żyjącego małżonka minimum spadkowego lub stanowi, że dzieci nie otrzymają $\frac{2}{3}$, jest on nieważny.

Zasady dotyczące testamentów

Są też zasady, do których trzeba się zastosować sporządzając testament. Między innymi testament musi zostać spisany, musi on być podpisany przez spadkodawcę. Testament musi też zostać podpisany przez dwóch świadków, którzy wiedzą, że jest to testament i widzą jak spadkodawca podpisuje

testament. Świadcami nie mogą być osoby, które czerpią jakąkolwiek korzyść z testamentu.

Ważne, by dobrze zapoznać się z obowiązującymi regułami. Jeśli się do nich nie zastosujesz, testament będzie nieważny, czyli nie będzie obowiązywać. Jeśli masz pytania na temat sporządzenia testamentu, możesz skontaktować się z kancelarią JURK.

2.3 Podział dóbr rzeczowych

Zwykle spadek składa się zarówno z dóbr pieniężnych jak i rzeczowych. Zasady dotyczące rozdziału pieniędzy omówiliśmy w punkcie 2.2. Jeśli wszystko zostanie sprzedane, to właśnie do tych reguł należy się zastosować.

Spadkobiercy mogą żądać sprzedaży dóbr rzeczowych

Jeśli nie wszystko ma zostać sprzedane, wówczas spadkobiercy wspólnie muszą zdecydować, komu mają przypaść poszczególne rzeczy. Jeśli nie dojdą do porozumienia, każdy ze spadkobierców może zażądać sprzedaży rzeczy. Obowiązuje to nawet wtedy, gdy nie życzą sobie tego wszyscy inni spadkobiercy.

Małżonek ma prawo przejąć wspólny lokal mieszkalny

Żyjący małżonek ma prawo do przejęcia lokalu mieszkalnego z umeblowaniem, z tym, że jeśli wartość lokalu i mebli przewyższa wartość, jaką dziedziczy po zmarłym, musi spłacić pozostałych spadkobierców zmarłego. Obowiązuje to tylko wtedy, jeśli nie jest bardzo niesprawiedliwe w stosunku do pozostałych spadkobierców.

Każdy spadkobierca może też zażądać przejęcia określonej rzeczy, jeśli ma po temu zasadne podstawy, a pozostali spadkobiercy nie mają zasadnych podstaw, by mu odmówić.

2.4 Prywatny czy sądowy dział spadku

Prywatny dział spadku

Większość ludzi decyduje się na prywatny dział spadku. Prywatny dział spadku oznacza, że spadkobiercy sami rozdzielają dobra rzeczowe i pieniężne pozostawione przez zmarłego. W takiej sytuacji nie trzeba mieć adwokata, jednak wiele osób mimo wszystko korzysta z pomocy adwokackiej. Jeśli masz jakieś pytania i potrzebujesz pomocy przy podziale dóbr rzeczowych i pieniężnych pozostawionych przez zmarłego, możesz skontaktować się z kancelarią JURK.

Jeśli spadkobiercy chcą przeprowadzić dział spadku prywatnie, muszą wysłać odpowiedni formularz do sądu właściwego dla miejsca zamieszkania zmarłego w terminie 60 dni. Formularz ten znajdziesz na stronie internetowej sądu.

Po to by uzyskać możliwość prywatnego działu spadku, konieczne jest by przynajmniej jeden ze spadkobierców przyjął odpowiedzialność za zadłużenie/pożyczki zmarłego.

komunikat o prekluzyjnym terminie zgłaszania wierzitelno- ści

Trzeba podać do publicznej wiadomości komunikat o prekluzyjnym terminie zgłaszania wierzytelności [preklusivt proklama] po to by wszystkie osoby, którym należą się pieniądze od zmarłego mogły to zgłosić. Taki komunikat publikuje się w Norweskim Monitorze Sądowym i Gospodarczym [Norsk Lysningsblad] i przynajmniej jednej gazecie lokalnej. Komunikat taki trzeba opublikować dwa razy. Termin zgłaszania wierzytelności wynosi sześć tygodni.

Sądowy dział spadku

Testament może stanowić, że dział spadku musi być przeprowadzony sędownie. W niektórych przypadkach może tego zażądać również jeden ze spadkobierców lub wierzycieli (czyli osób, którym zmarły winien był

pieniądze). Wtedy podział dóbr rzeczowych i pieniężnych przeprowadzany jest przez sąd. Pozytywną stroną sądowego działu spadku jest to, że żaden ze spadkobierców nie musi przyjmować odpowiedzialności za zadłużenie zmarłego.

Sądowy dział spadku kosztuje. Wiele sądów oferuje przeprowadzenie wstępnego posiedzenia zanim podejmie postępowanie w sprawie działu spadku. Jeśli spadkobiercy dojdą na nim do porozumienia w kwestii tego jak rozdzielić dobra rzeczowe i pieniężne, mogą zdecydować się na prywatny dział spadku. W takiej sytuacji będą musieli wnieść tylko niewielką opłatę.

Sądowy dział spadku trwa zwykle dłużej niż prywatny. Często ponad rok.

GDZIE ZNAJDZIESZ POMOC

Sąd

Informacje dotyczące związków małżeńskich i dziedziczenia znajdziesz na stronie internetowej sądów Norwegii:

<https://www.domstol.no/no/Ekteskap-og-arv/>

Tutaj znajdziesz także formularze, o których wspominamy w niniejszej broszurze.

Jeśli nie wiesz, który sąd jest właściwy dla Twojego miejsca zamieszkania, możesz skorzystać z wyszukiwarki umieszczonej na tej stronie pod hasłem «finn din domstol» - znajdź swój sąd.

JURK

Kancelaria porad prawnych dla kobiet JURK (Juridisk rådgivning for kvinner) udziela porad prawnych kobietom przede wszystkim. Możemy być pomocni w wielu kwestiach prawnych. Porady są całkowicie bezpłatne. Jeśli nie będziemy w stanie udzielić odpowiedzi, znajdziemy osobę, która będzie

mogła. Informacje o nas znajdziesz na stronie internetowej: www.jurk.no
Możesz też skontaktować się z nami telefonicznie pod numerem: 22 84 29 50.

**Inne studenckie
organizacje
bezpłatnej
pomocy
prawnej**

**Kancelaria pomocy prawnej w Północnej Norwegii
Jusshjelpa i Nord-Norge**
<http://jusshjelpa.no/>
tel: 77 64 45 59

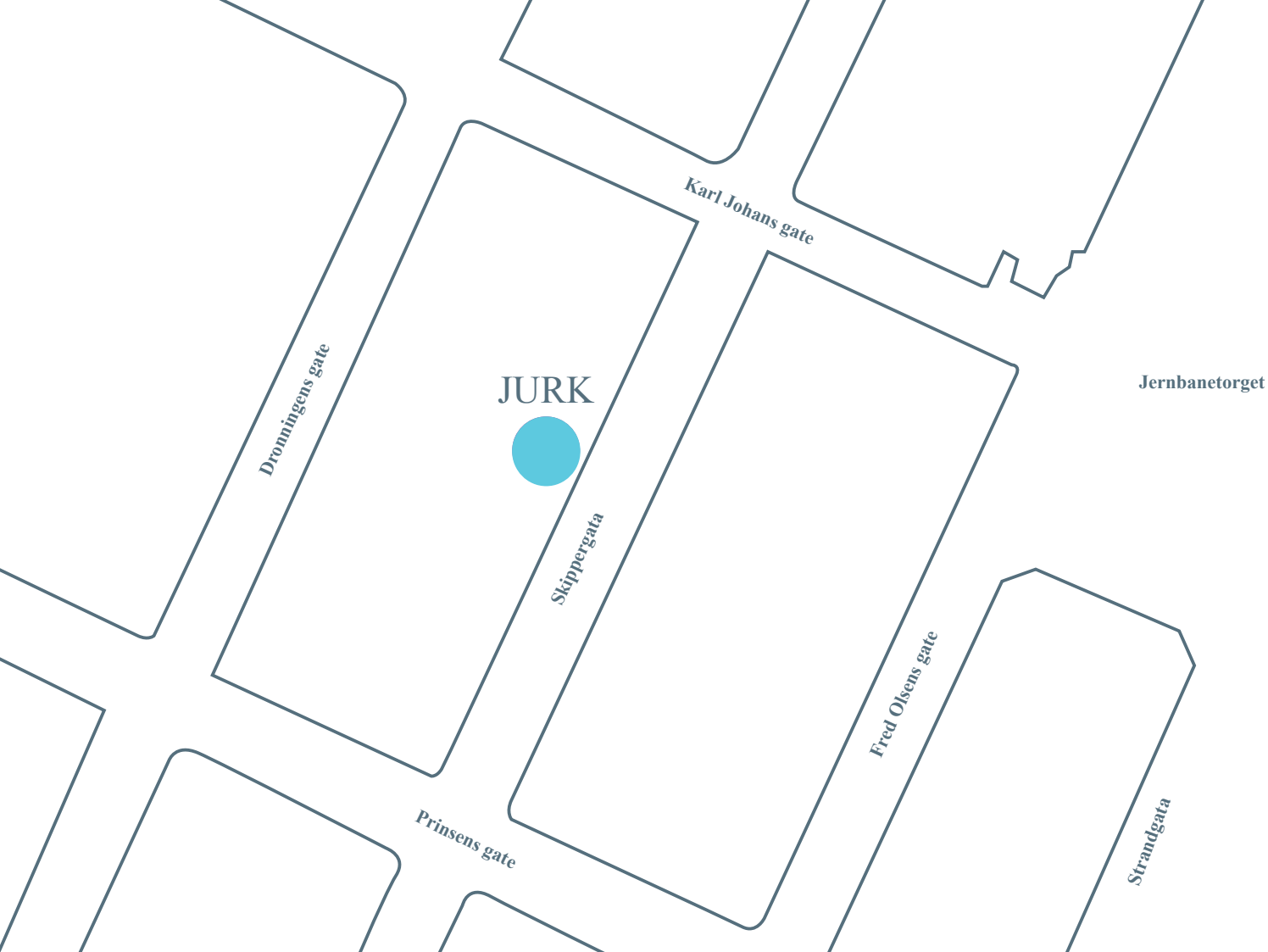
**Kancelaria pomocy prawnej w Środkowej Norwegii
Jushjelpa i Midt-Norge**
<http://jushjelpa.no/>
tel: 73 51 52 50

Kancelaria Jussformidlingen w Bergen
<https://www.jussformidlingen.no/>
tel: 55 58 96 00

Adwokat

Jeśli potrzebujesz pomocy adwokackiej możesz skontaktować się z adwokatem. Jeśli nie wiesz jak, dane różnych adwokatów znajdziesz na stronie internetowej:
www.advokatenhjelperdeg.no/finn-advokat

*) przypis tłumacza

KONTAKT OSS

Telefon:
22 84 29 50

Adresse:
Juridisk rådgivning for kvinner
Skippergata 23
0154 Oslo

www.jurk.no

